

KTO
KARATAY ÜNİVERSİTESİ

1882
KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

veni **ipek yolu**

DERGİSİ ÖZEL SAYISI

KONYA KİTABI

XV

KAYBOLMUŞ VE KAYBOLMAYA YÜZ TUTMUŞ MESLEKLER

Editör

Prof. Dr. Kerim ÇINAR

KONYA - 2015

Yeni **ipek yolu**
DERGİSİ ÖZEL SAYISI

İMTİYAZ SAHİBİ

Konya Ticaret Odası Adına
Yönetim Kurulu Başkanı
Selçuk ÖZTÜRK

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Özhan SAY

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Mustafa AKGÖL

EDİTÖR

Prof. Dr. Kerim ÇINAR

EDİTÖR YRD.

Yrd. Doç. Dr. Emine KARPUZ

YAYIN KURULU

Ahmet Cemal COŞKUN
Fehmi ADAM
Mustafa GÖKDOĞAN
Murat KOYUNCU
Süleyman SALUR

BU SAYIYA KATKIDA BULUNAN

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Bayram SADE
Prof. Dr. Kerim ÇINAR
Prof. Dr. Haşim KARPUZ
Prof. Dr. Erdoğan MERÇİL
Prof. Dr. Bayram ÜREKLİ
Doç. Dr. Hüseyin MUŞMAL
Yrd. Doç. Dr. Emine KARPUZ
Yrd. Doç. Dr. Osman Nuri DÜLGERLER
Yrd. Doç. Dr. Aziz AYVA

GÖRSEL SANAT YÖNETMENİ

M. Fatih ÖZSOY

HALKLA İLİŞKİLER

İbrahim ÇAKIR

GRAFİK TASARIM

ÇİZGİ MEDYA

Mehmet ÇAKIR

Telefon : 0 507 443 81 07

www.cizgimedya.net

KAPAK TASARIM

M. Fatih ÖZSOY

BASKI-CİLT

Olgun Çelik Ambalaj Yayın Reklam San. Tic. Ltd. Şti.

Büsan Org. San. 10670 Sk. No: 26/D • KONYA

Telefon : 0 332 342 32 20

Fax : 0 332 236 36 12

İnternet : www.olguncelikofset.com

Basım Sertifika No: 28237

BASIM TARİHİ

MART 2016

YAYIN TÜRÜ

YEREL, SÜRESİZ

İLETİŞİM ADRESİ

Konya Ticaret Odası

Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü

Vatan Caddesi No:1 42040 Selçuklu/KONYA

Telefon : +90 332 221 52 94 • +90 332 221 52 95

Faks : +90 332 221 52 96

İnternet : www.kto.org.tr

E-posta : basin@kto.org.tr • basyay@kto.org.tr

KTO Karatay Üniversitesi

Akabe Mah. Alaaddin Kap Cad.

No:130 42020 Karatay – Konya

Tel: 444 12 51(Pbx) • Faks: 0 332 202 00 44

www.karatay.edu.tr • bilgi@karatay.edu.tr

ISBN: 978-605-137-535-9

- Kitabın her hakkı Konya Ticaret Odası'na ve KTO Karatay Üniversitesi'ne aittir.
- Kitapta yayınlanan yazılar, kaynak gösterilerek alınabilir.
- Makalelerdeki görüş, düşünceler, görseller ve bilimsel materyallerin, hukuki sorumlulukları yazarlarına aittir.

MUTAFLIK

Zahide İMER

ÖZET

Bu araştırmada, yakın tarihimizde önemli bir yere sahip iken, günümüzde işlevini yitirmiş olan çul, torba, heybe gibi kıl dokumaların değişen yaşam koşulları ve teknolojik gelişmelere ayak uydurmak zorunda kalmasıyla zaman içinde yok olmuş dokumalardan biri olması değerlendirilmiştir. Aslında Mutaf olarak isimlendirilen bu dokumaların önemi kavranmış olsa idi, bugüne kadar geleneksel kullanım alanını da aşarak farklı alternatifler yaratma yolu seçilebilir, üretimi de sürdürülebilirdi. Fakat ne yazık ki Anadolu'nun geçmişte sahip olduğu zengin dokuma kültürü, son 50 sene gibi bir zaman içerisinde azalarak parmakla sayılabilecek kadar geleneksel dokuma çeşidimiz ve üretenlerimiz kalmıştır. Mutaf da bunlardan biridir.

Anahtar kelimeler: Mutaf, Mutafçılık, heybe, torba, kıl dokumalar

Karaman Kıl Dokuma Çuval ve Kenarların kolan dokumalarla birleştirilmiş görünümü

ABSTRACT
GOAT HAIR WEAVING-GOAT
HAIR PROCESSING
(MUTAF) IN KONYA

This paper handles history of hair weaving works such as cloths, bags, saddlebags, which played an important role in our recent history but have lost their importance nowadays as they disappeared over time due to the difficulties in keeping pace with changing living conditions and technological developments. In fact, if the importance of this traditional weaving process, which is called goat hair weaving (Mutaf) was understood, different ways of creating alternatives beyond the traditional suing areas would be found to maintain its production. However, unfortunately, Anatolia's rich weaving culture in the past, has gradually sank into oblivion in the last 50 years. Now, we only have a few traditional weaving methods and weavers. Goat hair weaving art is just one of them.

Keywords: Goat Hair (MUTAF) Weaving Art, Goat Hair Processing, Saddlebags, Bags, Hair Weaving Art

GİRİŞ

Bilindiği gibi Anadolu'nun güney ve batı bölgelerinde "yörük" adıyla bilinen ve yaşamını do-

ğal, coğrafi, iktisadi şartların zorlaması ile değil, geleneksel yaşam tarzını kabul ederek yer değiştirmeyi sürdüren insan toplulukları bulunmaktadır. "Yörük" adı verilen bu topluluklar, göçerken evlerini oluşturacak eşyayı deve, at, eşek gibi binek hayvanları ile taşımaktadırlar. Kaldıkları yerlerde çadır kurarak yaşamlarını bu çadır hayatına göre düzenlemek zorunda olduklarından, eşyanın da kolay taşınır olması gerektiğini düşünerek taşımada, örtmede, saklamada ve sarmada dokumalar kullanmışlardır (Atlıhan,1999: 35-45).

Konar-göçer halkın dünya görüşünü ve kültürünü yansıtan dokuma sanatı da, bu geleneksel yaşamın uzantıları olarak zamanımıza kadar ulaşmıştır.

Keçi kılından iliksiz kilim tekniğiyle, çoğu kez desensiz ve bazen çizgili veya küçük serpm motifli basit şekilde dokunan, kapı eşiğine, bazen yere serilen, bazen halı veya kilim altına serilen dokumalara "çul", çadır yapımında, at arabasıyla ekin sapı (buğdağ, çavdar, arpa sapı), saman, ot taşımada kullanılan "geri", eşya taşımak için kullanılanlara "heybe", yiyecek taşımak ve küçük eşyaları saklamaya yarayanlara "torba", Buğday, un gibi yiyecekleri ve elbiseleri saklamak ve taşımak için faydalanılan dokumalara "çuval" adı verilmektedir (Deniz, 2000: 284) ve hatta yörük çadır-

Karaman Kıl Dokuma Torba ve Kenarların kolan dokumalarıyla birleştirilmiş görünümü

larını da keçi kılından yapılan dokumalar içinde anlatabiliriz.

Bu sınıflandırmaların tümü hammaddesi keçi kılı olan MUTAF dediğimiz, dokunmalardır. Kıl, yöre halkının kendisinin yetiştirmiş olduğu keçinin sırtındaki liftir. Genel olarak Mutaf adını verdiğimiz dokumalarda keçi kılına kullanılması amacı, hem soğuk, sıcak ve nem gibi değişik hava şartlarına karşı dayanıklı olması, hem de özellikle akrep, yılan, çıyan gibi zehirli böcek ve sürüngenlerden uzak tutmasıydı. Çok sıkı ve yoğun dokumasından dolayı da hava almaması ve güvelenmesinden ötürü buğdaylar, dokunan bu çuvallar içinde saklanırdı. Türkler, kılından ve gübresinden faydalanarak beslediği keçilerinden, aynı zamanda çok önemli bir besin kaynağı olarak etinden ve sütünden de faydalanırlardı. (Akan,Meral)

Abdullah Sarıca'nın 1939 yılındaki anlatımına göre, Mutaf dokumacılığında iki önemli işlevi

yapan kişiler vardı ki bu kişilere Mazmanlar ve Mutaf denilirdi. Mazman; keçi kılından ip örenlere, Mutaf ise, bu ipleri özel tezgahlarda dokuyanlara denirdi. Yörükler çok basit bir şekilde ifade ettikleri ipliğin bükülmesine (kıl bükme), dokuma sanatına da (çul dokuma) demektedirler. Yörükler kıl iplerini kirmen ve iğ ile bükerek, çul adını verdikleri dokumalarını da istar tezgahlarda dokurlardı. Mazmanlar bükükleri iplikleri satmakla beraber büyük bir miktarını mutaf için hazır ip olarak bulundurmaya zorundaydılar. Mutaf da, mazmanlardan aldıkları ipleri dokuyarak halkın ihtiyacına cevap vermekteydi ve konar göçer yaşamlarını kolaylaştıracak eşyalar, döşeme çullar, giyim, erzak torbaları ürettikleri gibi, hayvan yem torbaları, gebreler (hayvanları tımar etmeye yarayan keseler) kolanlar, yularlar, halatlar gibi en çok köylülerin işine yarayacak hayvan bakımına mahsus eşyaları da üretirlerdi (Abdullah Sarıca)

KONYA'DA MUTAFÇILIK

XI. Yüzyıldan itibaren kendilerine Türkmen de denilen Oğuzlar'ın, Oğuz Türkleri ile İran, Azerbaycan, Irak ve Türkmenistan Türkleri'nin ataları olduğu bilinmektedir. (Sümer, Faruk, s.V) Orta Asya'dan Anadolu'ya yerleşen Sarıkeçililer'in Oğuz boylarından hangisine mensup olduğu belirtilmese de İçel, Aydın, Konya, Karahisâr-ı Sahib, Akşehir ve Saruhan sancakları, Doğanhisarı Kazası (Konya sancağı), Antalya Kazası (Feke Sancağı), Eğridir, İsparta, Burdur, Dazkırı ve Uluborlu kazaları (Hamid sancağı), Tavşanlı, Honoz Kazası (Kütahya sancağı) gibi yöreler onların yaşadığı çevreler idi. Kışları İçel-Silifke-Gülнар-Anamur sahillerinde, yazları da Konya'nın Seydişehir-Beyşehir yaylalarında kira ile yazlamakta olan Sarıkeçili ailesi, bugün (1995'lerde) ancak, 100-200 haneden ibaret olup, konar-göçer hayatı sürdürmekte, yani toprak-sızdırlar (Cevdet,1994:822).

Karaman düz dokuma yaygısı

Karakeçili aşireti ise, Oğuzların Bozok kolunun Kayı boyuna mensup Osmanlı Devleti'ni kuran "Kayı" boyundandır ve 1071'deki Malazgirt Meydan Muharebesi'nin ardından İç ve Batı Anadolu ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerine yerleşen bir büyük aşirettir. (Bulduk, Üçler, 1998). Anadolu'nun Türklesmesi ve İslamlaşmasında büyük rol oynayan Karakeçililer, XI.yüzyıldan beri varlıklarını hissettirmişlerdir. Öncelikle Keçilü cemaatleri, baste Karakeçililer olmak üzere, Sarıkeçili, Teke Türkmenleri vb. gibi değişik adlarla Anadolu'nun birçok bölgesine dağılmışlardır (Çay, 1988: 7).

Osmanlı kayıtlarında "Ulu Yörük" adıyla geçen Karakeçililer, Ankara Şer'iyeye sicillerindeki ilgili kayıtlarda "Yörükani Karakeçili" olarak geçmektedir. Ayrıca Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Arşivi'ndeki 982 tarihli Tapu Tahrir Defteri'nde de Ankara Karakeçilileri "Ulu Yörük" adıyla anıl-

Bir yörük kızı, koyun ve keçi

maktadır. En eski yörük ve en köklü boy anlamına gelen bu kayıt, Karakeçililerin tarihi hakkında bize önemli bilgiler vermektedir. Karakeçililer, Süleyman Şah ile Ertuğrul Gazi idaresinde, Fırat nehrini takip ederek, Rakka üzerinden Anadolu'ya gelmişler, bu göç esnasında yaklaşık 8000 civarında Karakeçili'lerin bir kısmı Urfa yöresine yerleşmiş, kalan diğer bir kısmı da Konya, Bursa, Eskisehir, Bilecik ve Gaziantep'e geçmişlerdir. Bunun yanında Halep ve Arappınar (Mürsitpınar) ile Elazığ'a yerleşenler de olmuştur. (Gülensoy,1994: 2).

Yörükler, ister Sarıkeçili, isterse Karakeçili boyundan olsun konakladıkları yerlerde mevsimlerin gidişatına göre belli sürelerde kalmakta, kal-

dıkları yerlerde çadır kurarak yaşamlarını bu çadır hayatına göre düzenlemekteydiler. Konar – göçer olmalarından kaynaklanan yaşam tarzları, meşakatkatli yolculukları onları, hafif, kolay taşınabilen, çeşitli ihtiyaçlarını karşılayacak fonksiyonel eşyalar üretmeye ve kullanmaya yönlendirmiş, dokumacılık sanatı da onların vazgeçilmez uğraşlarından biri olmuştur.

Böylece; verilen bu kısa, tarihi bilgilere dayanarak Konya ve civarındaki konar-göçer göç hareketi ile dokumacılık sanatı içinde yer alan Mutaftçılığın Konya için ne kadar önemli olduğu vurgulanabilir.

Konya'nın Karaman yöresinde Mayıs

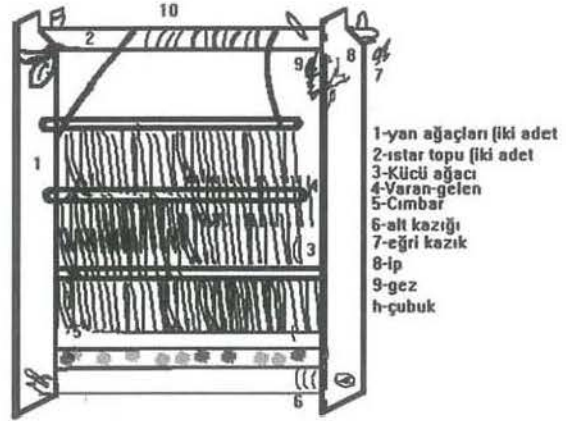
(2015'te) yapılan bu araştırmada, gc mevsimi olmasına rağmen, yörüklerin yaşam biçimlerini değiştirdikleri, yerleşik hayata döndükleri tespit edilmiş, araştırma alanı Silifke'ye kadar genişletilmişe de, olmaları gereken gc alanlarının hiçbirinde yörük yerleşimine rastlanmamıştır. rnek dokumalara ulaşmak mümkün olmadığı halde Karaman merkezde yerleşik bir ailenin elinde bulunan ve daha önceki yıllara ait dokuyup muhafaza ettikleri birkaç parça Mutaf dokuma örneklerini inceleme firsatı elde edilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan bu dokumaların, genel özellikleri incelendiğinde örneklerin düz dokuma yaygıları olarak, geçmişten bu yana, gcebe yörüklerin çadırlarının iini korumak, süslemek pratik birer ihtiyaç malzemesi olarak kullanmak üzere üretildiği anlaşılmaktadır. Yörüklerin, çok basit tezgahlarda, çok basit işlemlerle ürettikleri bu dokumalar, fevkalade sağlam, kullanışlı, çok amaçlı olup konar-gcer yaşam biçimlerinin ihtiyaçlarını karşılar niteliktedir.

Kıl iplerini kirmen ve iğ ile büken yörükler, çul adını verdikleri bu dokumaları "ıstar" adını verdikleri tezgahlarda dokumuşlardır. "ıstar tezgahı" halı, kilim, Cicim, Sumak gibi her türlü dokuma için elverişli olup, çok kısa sürede sklp, aynı sürede monte edilebilme özelliğine sahiptir. Dengeli durabilecek biçimde 4 parçadan oluşmuştur, en önemli özelliği hayvan sırtına yüklenip taşınabilmesidir.

Halk arasında ıstar adının verildiği ağaçtan yapılan bu tezgahların eni 2 metre, boyu 2,5-3 metre arasında değişir.

Karaman yöresi dokuma örnekleri incelendiğinde, enleri 80- 90 cm arası değişen bu dokumaların 1 cm'sinde 6 zėė ipliğinin geçirilmiş olduğu, dolayısıyla toplamda 480-540 arasında kıl zėė ipliğinin geçirildiği ve dokumaların boylarının yapılan ürün çeşidine göre farklılık taşıdığı

ıstar dokuma tezgahının şematik ve resimsel görünümü

görülmüştür.

ıstar dokumalarında zėė ipliği, tezgahın üzerinde hazırlanır ve bir buk üzerine sarılı kıl zėė ipliklerin arasından varan gelen ağaının aşağı yukarı indirilip kaldırılmasıyla, açılan ağızlıktan, el yardımıyla, atkı iplikleri geçirilir, sonra, kirkitlerle vurulmak suretiyle iplikler sıkıştırılır. Dokuma işleminin bu kadar kolay ve seri yapılması çul dokumaların ipliğinin kaba oluşu, daha ziyade desensiz dokunmalarından ileri gelmektedir. Desenslendirme birçoğunda şeritler arası ilave edilen

Konar göçerlerin desenli erzak torbaları

3-4 yün ipliğin çözgü ipliklerine ilave edilmesiyle sağlanarak çizgisel bir efekt verilmiştir.

Genel olarak kilim tekniği ile dokunmuş olan bu dokumalar, gri ve siyah keçi kılından bükülmüş, 34- 36 iplikten ibaret dikine şeritlerden oluşturulmuştur. Bu şeritlerin birleştiği yerlere de 3 veya 4 iplikten ibaret beyaz yün iplik ilave edilerek çizgi efekti verilmiş sade bir desen elde edilmiştir. Bazılarında cicim tekniği ile seyrekçe serpiştirilmiş pıtrak motiflerinin ilave edilerek yerleştirildiği görülse de, bu dokumalarda genelde sade bir desenlendirme yaygındır. Torba veya heybe kenarları ise, hem süs amaçlı, hem de iki kenarın çok sağlam bir şekilde birleştirilmesi düşünülerek, aynı zamanda torbaları taşıma ve asma amaçlı, 4-6 cm eninde desenli olarak dokunmuş kolan şeritlerle süslenmiştir. Bu dokumalarda çözgü, atkı ve desen ipliği olmak üzere üç ayrı iplik kullanılmaktadır. Çözgü ve atkı ipliklerinde keçi kılından ve koyun yününden, desen ipliklerinde ise sadece koyun yününden elde edilen iplikler kullanılmaktadır (Dulkadir, 1997: 83).

Her ne kadar bugün bazı köylerde ihtiyaca göre kıl dokumacılığın yapıldığı bilinse de, araştırmacı yazar Celalettin Kışmir'in 1966'da yayınladığı bir yazısına göre, Konya'da MUTAF'çılığın bir zamanlar yaygın kullanım alanı bulan dokuma ürünleriyle çok sevilen bir meslek olduğu anlaşıl-

maktadır. Aziziye camiinden Mevlana türbesine giden cadde üzerinde sıralanan dükkanlarda bu dokumaların çokça satıldığından bahseder. Hatta Aziziye Camii civarının bir diğer isminin de Mutaflar çarşısı olduğu, 30 yıl önce sayıları 50'den fazla iken, 1966 yılı itibariyle bu civarda iki veya 3 Mutaf kaldığı ifade edilmektedir. Bazı yörelerde İmam-ı Gazali'yi piri sayan Mutaflar keçi kılından çeşitli eşyalar yaparlar ve satarlardı; atlar için eğerin altına serilen çul, palan, kolan, yem torbaları, ufak tefek taşımaya yarayan heybeye benzer torbalar, buğday, un, nohut gibi iri taneli yiyecekler için hararlar... gibi, çeşitli kullanma amaçlı dokumaları bunlar, denir. Konya'nın bugün bile kurulan hayvan ve buğday pazarında az da olsa hararlar, torbalar satılmaktadır.

Mutaflarda çıraklık üç yıl sürmekteydi, bu zamanı da genelde karın tokluğuna çalışarak geçirirler, işlerini kavradıkça da ustaları onları gündelik, ya da haftalığa geçirir, güvendiği, sevdiği çırak ve kalfayı evlat edinirler, bazen damat olarak da alırlar, hatta evlendirirlerdi. Esnaf içinde bu dayanışma Ahi-Lonca-Gedik teşkilatlarının temel etik kurallarındandı. Selçuklularda esnaf teşkilâtına Ahi denirken, Osmanlı Devleti'nde Lonca, 18.yy'dan 1913 yılına kadar gedik denirdi. Esnaf teşkilatı içinde yer almış olan Mutaflar da aynı sisteme tabi olarak ustalık kademesine erişmişlerdir. Celalettin Kışmir'e göre, Mutaflar kendi aralarından bir de kahya seçerlerdi, onun görevi de malın iyi ve güzel olmasını sağlamaktı. Kahya olacak kişinin herkes tarafından sevilen, sayılan, muteber bir kişi olması önemliydi. Ücret karşılığı çalışmazdı, en önemli görevi de esnaf arasında dirlik, düzeni korumak, anlaşmazlıkları bertaraf etmektir. Mutafların teşkilat içinde diğer esnafarda pek olmayan çok önemli bir özelliği de birlik ve beraberliği koruyor olmalarıydı.

Zaman içerisinde Mutaflık günden güne gerilemiş, doğaya zarar verdikleri sanılarak keçi beslemek yasaklanmış, konar göçerlik motorize vası-

tarlarla yapılmaya başlanınca taşımada kullanılan hayvanların yerini kamyon, traktör gibi motorlu araçlar almış, kıldan dokunan torbalar değil, teknolojinin ürettiği sentetik torbalar kullanılmaya başlamış ve artık Mutaflık emeğe karşı kazanç sağlamamış.

Her ne kadar eski önemini yitirmiş de olsa, MUTAF (kıl) dokumacılık, Orta Asya'dan Anadolu'ya taşınan kültürümüzün önemli bir parçası olarak değerlendirilebilir.

SONUÇ

Hayvancılığın yaygın olduğu bölgelerde bilinmekteydi ki, yörük yaşama biçimine bağlı konar göçerlik vardı ve buna bağlı da dokumalara ihtiyaç duyulmaktaydı. Ancak, doğal yaşamı bozan, geleneksel uygulamaları yok edici bazı eylemler insanların yaşam şekillerini değiştirdiğinde kültürümüzde var olan bazı değerlerin de yok olduğu hissedilmeye ve görülmeye başlandı.

Zaman içerisinde teknik araçları kullanarak motorize olmakla, çanak anteni kullanarak aileleri yalnızlaştırmakla, medyanın etkisi ile konar göçerlikte çok önemli olan aile birlikteliğini ve imece çalışmayla var olan birlik-beraberlik duygularını yok etmekle, gençlerin kültürümüzü yansıtan bazı değerlerden bihaber uzaklaşmasını sağlayarak, geleneksel varlıklarımızın birer birer yok olması, teknolojinin sağladığı faydalar yanı sıra, geleneklerimizden ve kültürümüzden de birçok değerlerin götürülmesi göz ardı edilmiştir.

Çuval, heybe, torba... gibi geleneksel dokumalarımızın Halk Eğitim merkezlerinde uygulanması yapılırsa da çok az kullanım yeri bulduğundan kazanç sağlayıcı bir gelir sağlamamakta, üretimi de yapılmamaktadır. Bazı özel ihtiyaçlar için tek

tük aileler tarafından üretilse de aile bütçesine katkı sağlamada veya ekonomik ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmaktadır.

Bu dokumaların sürdürülebilir olması ise, ürünlerin gerçek amacının özelliklerini anlatmak suretiyle toplumu bilinçlendirmek, aynı zamanda geleneksel dokumalarımızı farklı boyutlarda nasıl yaşatabiliriz araştırmasını yaparak konuyla ilgili önerileri geliştirmek gerekir.

KAYNAKÇA

Akan, Meral. "Yörüklerde Taşımada Kullanılan Dokumalar" <http://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/AKAN-Meral-Y%-C3%96R%C3%9CKLERDE-TA%C5%9EIMA-DA-KULLANILAN-DOKUMALAR.pdf>

(Erişim:24/12/15)

Atlıhan, Şerife. (1999). "Batı Anadolu'da Yaşayan Yörüklerde Heybe ve Torba Dokumalar", Erdem, Halı Özel Sayısı I, 10 (28).

Bulduk, Üçler (1998)."İdari ve Sosyal Açından Karakeçili Aşiretleri ve Yerleşmeleri". Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Araştırmaları Dergisi.

Cevdet Türkay (1994). Oymak Aşiret ve Cemaatla, Tercüman Kaynak Eserler dizisi 1.

ÇAY, Abdülhaluk (1989). "Ertuğrul Gazi, Karakeçililer ve Söğüt Bayramı", III. Osmanlı Sempozyumu, Söğüt 1988, Ertuğrul Gazi'yi Anma ve Söğüt Şenliği Vakfı Yayınları, No:4, Ankara.

Deniz, Bekir (2000). Türk Dünyasında Halı ve Düz Dokuma Yaygıları, AKM Yayınları: 215, Ankara.

Dulkadir, Hilmi (1997). İçel'de Son Yörükler Sarıkeçililer, İçel Valiliği Yayınları: 3, Mersin: 112.

Gülensoy, Tuncer (1994). "Karakeçili", Orta-doğu Gazetesi, 22, Aralık, İstanbul.

Kişmir, Celalettin (1966). Konya'da Muftalık, Çağrı Kültür Sanat Bilim Dergisi, Cilt.10, Sayı.103.

Sarıca, Abdullah (1939). Mazmanlar ve Muftaflar, Halk Bilgisi Haberleri Folklor Mecmuası, Yıl 10, Haziran 1941, Sayı 116. (Bilgi veren kişi)

Sümer, Faruk (1972) Oğuzlar (Türkmenler), Ankara Üniversitesi Basımevi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi yayınları 170, No:1.

Türkay, Cevdet, Oymak Aşiret ve Cemaatla, Tercüman Kaynak Eserler dizisi No 1.